

**Landdag PWN, 10 oktober 2017. Sint Janscentrum 's-Hertogenbosch
Thema: 'Diocesane Werkgroepen'.**

Inleiding Jan van der Zandt, Landelijk pastor PWN

In de tijd van de deconcentratie van de grote woonwagencentra in Nederland vanaf het jaar 1978 tot 2000 ontstonden er werkgroepen van vrijwilligers die werden aangevoerd door hoofdzakelijk het Katholiek Maatschappelijk Activeringswerk (MA-werkers) en het landelijk woonwagendorp, het PWN. Het doel was de parochies te helpen om contacten te leggen met de nieuwe bewoners en hen welkom te heten in de parochie. Deze werkgroepen zijn van lieverlee opgedroogd. Het doel was de parochies te helpen verantwoordelijk te zijn en aandacht te geven aan de pastorale zorg. Ondertussen is er veel veranderd in het parochiedorp. Veel kleine parochies zijn samengevoegd tot een grote parochie en het aantal pastores en pastorale werkers is teruggelopen. Gelovige woonwagendorp, Sinti en Roma wonen in deze parochies.

Het PWN trekt opnieuw aan de bel bij de bisdommen om te vragen rekening te blijven houden met mensen van andere culturen in de parochies zoals woonwagendorp, Sinti en Roma. Daarom vandaag deze Landdag met als thema: Diocesane Werkgroepen. Vier vertegenwoordigers van vier diocesane werkgroepen zijn aanwezig om iets te vertellen over de reeds bestaande werkgroep in hun bisdom.'

Inleiding Embregt Wever, bisdom 's-Hertogenbosch

'In het bisdom 's-Hertogenbosch zijn een 200-tal parochies gereduceerd tot zo'n 60 parochies. De eenwording krijgt steeds meer gestalte. In al deze parochies wonen reizigers en in verschillende ook Roma en Sinti.

De kloof tussen parochies en deze groepen berust vaak op vooroordelen en op de aparte huisvesting en bij de Sinti en Roma een andere taal, cultuur, leefgewoonten zoals de geslotenheid van de familiegroepen.

De geloofsbeleving van hen is sterk gebleven terwijl de burgers een secularisatie hebben doorgemaakt. De reizigers passen nog in de tijd van 100 jaar terug. Tegelijkertijd is dat ook hun kracht. Zij kennen nog de uitbundigheid van de geloofsvieringen op de zogenaamde vierwielmomenten: doop, eerste communie, huwelijk, en begrafenis (het huwelijk minder vanwege hun gewoonte van het wegloophuwelijk).

Ik ben nu aangesteld als diaconaal werker van het bisdom 's-Hertogenbosch. Het maakt me nieuwsgierig hoe het gaat met de reizigers, Roma en Sinti in het bisdom en ik vraag me af wat ik voor hen kan betekenen. Ik bezoek de nieuwe parochies en probeer de situatie van de reizigers aan de orde te stellen. De samenleving is in veel parochies multicultureel geworden. Zelf heb ik onder dak- en thuislozen gewerkt en heb ervaren hoe de Kerk omgaat met andere culturen. Er zijn veel vooroordelen en deze lijken vaak te kloppen. In de gevangenissen in Amerika zitten veel zwarte mensen. In de Nederlandse gevangenissen veel buitenlanders en ook Roma en reizigers. Wetenschappelijk onderzoek laat echter zien dat nu juist de sociaal-maatschappelijke verhoudingen daar de oorzaak van zijn.

De doorsneeparochie in Nederland heeft de neiging kleinburgerlijk te zijn en kan moeilijk een plek geven aan vreemdelingen, gehandicapten en andersgelovigen.

In de parochie valt niets te behalen als we onvoldoende diaconaal zijn.

Het PWN vervult een belangrijke rol als kenniscentrum en kan ons helpen om de woonwagengewoners, Sinti en Roma beter te leren kennen en begrijpen. Veel experts op dit gebied zijn verdwenen, zoals het vroegere woonwagengebouwwerk en het onderwijs.

Mij is gevraagd om een werkgroep voor ons bisdom op te zetten bestaande uit leden die speciale aandacht besteden aan het woonwagengewoonten. Samen kunnen we de kennis verdiepen en doorgeven aan de parochies in het bisdom.

We zijn als werkgroep begonnen met een brochure samen te stellen over de eerste communie. Veel parochies zitten ermee hoe om te gaan met de speciale gewoonten en verzoeken rond de eerste communie. De brochure geeft duidelijkheid.

De zestig parochies in het bisdom kennen twaalf dekenale vergaderingen. In deze vergaderingen hebben we extra mogelijkheden aandacht te vragen om bijvoorbeeld zo'n brochure aan de orde te stellen.'

Inleiding Hub Vossen, Bisdom Roermond

'In 2002 begon ik als Sociaal Aalmoezenier in het Bisdom Roermond en kreeg ik de opdracht te werken aan de sociaalzwakkeren in de samenleving en verbindingen te leggen met het diaconaal werk in het bisdom. Het woonwagengewoonten kwam daardoor ook op mijn pad. In het bisdom werkten toen speciale krachten voor het woonwagengewoonten, zoals diaken Koen Meens s.j. in Maastricht, oud-hoofdonderwijzer van de vroegere woonwagenschool de heer Wiel Daemen in samenwerking met diaken Jo Moberts in Parkstad, en het oud-hoofd van de Sintischool de heer Wim Brouns voor de Westelijke Mijnstreek. Zij waren iconen in het woonwagengebouwwerk en woonwagengewoonten.

De diocesane werkgroep woonwagengewoonten waarvan ik voorzitter ben, heeft als doel enkele keren per jaar bij elkaar te komen met degenen die speciaal met deze pastorale zorg bezig zijn. We wisselen uit over de stand van zaken in de betreffende regio's. Nieuwe intermediairs sluiten zich aan, zoals de heer Léon Lemmens en pater Martin de Korte om het werk van de zieke Wim Brouns te continueren. De heer Henk Verhaeg is betrokken geraakt in de regio Parkstad. Belangrijk thema in de werkgroep is om steeds te luisteren naar de positie waarin mensen verkeren. Onder de Sinti zien we dat verschillende families zich tot de Pinkstergemeente bekeren, zoals ze dat zelf zeggen. De Pinkstergemeente heeft een zeer open houding om mensen in hun geloof op te nemen. Soms denk ik: hadden wij in de katholieke Kerk maar zo'n open houding. Zo van: 'U bent in onze kerk welkom, U mag er zijn'. De Sinti en Reizigers in ons Bisdom beleven een oud volksgeloof waar ze zelf trots op zijn. En dit geloof kun je niemand ontnemen. De Sintibedevaart in Roermond is al 36 jaar een begrip in ons bisdom en daarbuiten.

Zelf geef ik les op het seminarie van Rolduc en kan ik daarbij aandacht vragen voor deze bevolkingsgroepen in de opleiding van diakens en priesters en onderwijzen in het diaconale bewustzijn. En in de parochies die ik bezoek zoek ik steeds naar aanknooppunten om de aandacht naar woonwagengewoners Sinti en Roma in het dagelijkse pastorale zorg vast te houden.'

Inleiding Frans Wielens, Bisdom Groningen-Leeuwarden

'Het bisdom Groningen kende een werkgroep woonwagengewoonten in de werkring van het Maatschappelijk Activeringswerk onder leiding van de heer P. van der Schoof. In 2000 werd de werkgroep een diocesane werkgroep met medewerking van voormalig vicaris H. van den

Hende. Vicaris van den Hende gaf de werkgroep status om ook bij de dekenaten langs te gaan om aandacht te vragen voor woonwagengewoners wonende in de parochies. De taakstelling van de werkgroep was niet zwaar en behapbaar. Enkele belangrijke onderwerpen waren het organiseren van bedevaarten zoals naar Lourdes, naar Kevelaer en rond Allerzielen een bezoek te brengen aan het graf van pater Jan van den Ark in Zenderen. Tijdens de bijeenkomsten van de leden van de werkgroep, die enkele keren per jaar plaatsvonden, werden ervaringen uitgewisseld en contacten onderhouden met het landelijk pastoraat om ook weer te leren van de activiteiten elders in het land. Enkele jaren geleden is er vanuit de werkgroep de brochure *Ga met God* tot stand gekomen over het vieren van de eerste communie. Deze brochure heeft zijn weg gevonden in alle parochies van het bisdom. Het bisdom 's-Hertogenbosch heeft deze brochure weer omgewerkt tot een eigen uitgave. De laatste jaren is er weer een samenwerkingsverband tot stand gekomen met het Katholiek Maatschappelijk Activeringswerk, Solidair Groningen-Drenthe, en is er gewerkt aan een project voor Romajongeren onder leiding van Krista Russchen en Frans de Smit p.w. De werkgroep maakt zich verder sterk om een kapel op te richten op het woonwagencentrum de Kring in de stad Groningen. Deze werkgroep heeft zich de laatste jaren uitgebreid met enkele vrouwen vanuit de Kring in Groningen en de Ark in Emmen. Deze reizigers sluiten zich aan om de doelstellingen van de werkgroep mede van binnenuit te behartigen. Uniek in Nederland. Hun ervaringen als reizigers zijn van groot belang. De werkgroep is klein en bescheiden, maar zeer waardevol.'

Inleiding Diaken Wim Tobé, Bisdom Breda

'Vanwege de deconcentratie van het grote woonwagencentrum Driekoningenoord, zijn er kleine centra ontstaan over Breda en omgeving. Een stedelijke werkgroep heeft zich toen gevormd rond de pater van de woonwagengewoners, pater Sixtus Verdiesen ofm. cap. De groep bestond hoofdzakelijk uit vrijwilligers vanuit de parochies waar de nieuwe centra waren aangelegd. Ook een woonwagengewoner maakte een lange tijd deel uit van deze werkgroep. De stedelijke werkgroep werd gedragen door pater Sixtus, die in 1997 overleed. De lege plek die hij achterliet, is nooit meer ingevuld en de werkgroep is opgedroogd. Ik ben nu emeritus-diaken en door het bisdom gevraagd om het diaconaal werk te ondersteunen. Het verzoek om een diocesane werkgroep op te zetten komt op mijn pad. In het bisdom kennen wij het Franciscuscentrum. Hier is het verzoek besproken en het plan uitgezet om een netwerk van enkele pastorale beroepskrachten en vrijwilligers op te zetten en op deze manier mensen met interesse voor deze pastorale zorg bij elkaar te brengen. We verkrijgen dan een kerngroep om samen te bespreken hoe in het parochiepastoraat om te gaan met de woonwagengewoners, Sinti en Roma en hun geloofsbeleving in ons bisdom.'

Deelnemers uit het bisdom Utrecht

Het bisdom Utrecht kende in het verleden verschillende werkgroepen, sommige met medewerking van het MA-werk zoals in Zwolle, Utrecht en Arnhem. De werkgroep Zwolle heeft in die tijd veel geïnvesteerd in de overdracht naar het parochiepastoraat en gold in het land als een voorbeeld. Mevrouw Jeanne Gerretzen is parochiemedewerkster van de samenwerkende parochies Thomas a Kempis in Zwolle en omgeving. Zij vertelt dat die investeringen in het verleden met zuster Petra Groot o.p. en de MA-werker Eddy Oude

Wesselink, nu hun vruchten afwerpen. Jeanne heeft nog tot enkele jaren geleden leiding gegeven aan een stedelijke werkgroep. Deze is inmiddels opgeheven. Zij ziet het niet als noodzakelijk dat daar alsnog weer een werkgroep komt.

Zuster Ulrike Braun uit Soest, werkzaam in Soesterberg en de stad Utrecht, hoopt een goede opvolger te krijgen. Inmiddels is broeder Robin Marie van de Broeders van Sint-Jan behulpzaam in de stad Utrecht om bezoekwerk te verrichten. En diaken Johan den Hartog uit Culemborg, werkzaam in het Rivierengebied, vindt dat verjonging van de werkers hard nodig is. Hij doet de suggestie dat bij de volgende Landdag iedereen een jongere meebrengt.

Kadervorming

De Heer Johan Klaassen, dienstverlener kerkopbouw voor het Bisdom Groningen-Leeuwarden, pleit voor kadervorming. In de werkgroep van Groningen-Leeuwarden zijn inmiddels vier vrouwen vanuit de Roma en reizigers betrokken. De uitwisseling met hen geeft meer betrokkenheid. Er wordt van elkaar geleerd. De vrouwen hebben zich bereid getoond diensten te verlenen bijvoorbeeld bij het project voor de nieuwe kapel op de Kring, het woonwagencentrum in Groningen. Reizigers, Sinti en Roma zouden ook kunnen deelnemen aan de cursussen van de kerkelijke kadervorming. Zij zijn goed in staat uitleg te geven aan de medecursisten over hun leven, geloof en welzijn. Tegelijk zijn zij deelnemer aan de kadervorming om later ook diensten te kunnen verlenen in het parochiepastoraat.

Jan van der Zandt m.s.c.
Landelijk woonwagenpastor

PWN, oktober 2017